

Hoe omgaan met de watertoets bij vergunningen en attesten?

Rode teksten: wijzigingen naar aanleiding van de decreetswijziging van 25 mei 2007.

1 Inhoud

- 1 Inhoud
- 2 Situering
- 3 De regelgeving over de watertoets
  - 3.1 het decreet integraal waterbeleid
  - 3.2 Uitvoeringsbesluit watertoets (20 juli 2006)
    - 3.2.1 Toepassing watertoets
    - 3.2.2 De beoordelingsschema's
    - 3.2.3 De Waterparagraaf
    - 3.2.4 Adviesinstanties
- 4 Toepassing van de watertoets bij vergunningen
  - 4.1 Principe
  - 4.2 Stap 1: ga na of er wel of geen watertoets moet uitgevoerd worden
  - 4.3 Stap 2: "Toets van gezond verstand"
  - 4.4 Stap 3: Beoordelingsschema's per situatie
  - 4.5 Stap 4: Aanvragen van advies:
  - 4.6 Stap 5: Waterparagraaf
  - 4.7 Stap 6: In kennis stellen van de adviesverleners

Bijlage 1: Beoordelingsschema's watertoets

Bijlage 2. Adviesinstanties

2 Situering

De watertoets is in voege sinds 24 november 2003, dit is de datum waarop het decreet Integraal Waterbeleid in werking trad. Artikel 8 van dat decreet legt de basisprincipes vast voor het toepassen van de watertoets.

Artikel 8 werd gewijzigd bij decreet van 25 mei 2007.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 (B.S. 31/10/2006) legt de richtlijnen vast voor vergunningverleners. De richtlijnen moeten vanaf 1 november 2006 toegepast worden voor alle vergunningen (ook de vergunningen aangevraagd vóór 1 november).

Voor toepassing van de richtlijnen werd een internettoepassing ontwikkeld, beschikbaar via www.watertoets.be. De internettoepassing werkt voorlopig alleen met Internet Explorer 6.0 of hoger, niet met andere webbrowsers. Vanaf januari 2007 zou de toepassing ook functioneren met andere webbrowsers zoals Netscape, Mozilla, Firefox, ...

Bij de richtlijnen horen ook zeven watertoetskaarten (erosiegevoelige gebieden, grondwaterstromingsgevoelige gebieden, hellingenkaart, infiltratiegevoelige gebieden, overstromingsgevoelige gebieden, waterloopbeheerders en winterbedkaart). Deze zijn ten laatste vanaf 1 november beschikbaar via de internettoepassing op www.watertoets.be en via het geoloket van het AGIV (www.agiv.be/gis).

Deze nota geeft een kort overzicht van de verschillende stappen die je moet nemen bij toepassen van de watertoets en schrijven van de waterparagraaf voor vergunningen **en attesten**.

3 De regelgeving over de watertoets

3.1 het decreet integraal waterbeleid

Het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid (Belgisch Staatsblad 14 november 2003) legt in hoofdstuk III, afdeling I, bepaalde verplichtingen op, die de watertoets worden genoemd. Artikel 8 van dat decreet luidt:

“Art. 8. § 1. De overheid die moet beslissen over een vergunning, plan of programma als vermeld in § 5, draagt er zorg voor, door het weigeren van de vergunning of door goedkeuring te weigeren aan het plan of programma dan wel door het opleggen van gepaste voorwaarden of aanpassingen aan het plan of programma, dat geen schadelijk effect ontstaat of zoveel mogelijk wordt beperkt en, indien dit niet mogelijk is, dat het schadelijk effect wordt hersteld of, in de gevallen van de vermindering van de infiltratie van hemelwater of de vermindering van ruimte voor het watersysteem, gecompenseerd.

Wanneer een vergunningsplichtige activiteit, een plan of programma, afzonderlijk of in combinatie met een of meerdere bestaande vergunde activiteiten, plannen of programma's, een schadelijk effect veroorzaakt op de kwantitatieve toestand van het grondwater dat niet door het opleggen van gepaste voorwaarden of aanpassingen aan het plan of programma kan worden voorkomen, kan die vergunning slechts worden gegeven of kan dat plan of programma slechts worden goedgekeurd omwille van dwingende redenen van groot maatschappelijk belang. In dat geval legt de overheid gepaste voorwaarden op om het schadelijke effect zoveel mogelijk te beperken, of indien dit niet mogelijk is, te herstellen of te compenseren.

De overheid die oordeelt over de afgifte van een stedenbouwkundig of planologisch attest, vermeld in artikelen 135, § 2, en 145ter, van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, dient in redelijkheid na te gaan of de aanvraag door het opleggen van gepaste voorwaarden of aanpassingen de watertoets kan doorstaan.

§ 2. De overheid houdt bij het nemen van die beslissing rekening met de relevante door de Vlaamse regering vastgestelde waterbeheerplannen, bedoeld in hoofdstuk VI, voorzover die bestaan.

De beslissing die de overheid neemt in het kader van § 1 wordt gemotiveerd, waarbij in elk geval rekening wordt gehouden met de relevante doelstellingen en beginselen van het integraal waterbeleid.

§ 3. De overheid die moet beslissen over een vergunningsaanvraag of de overheid die in de door de Vlaamse Regering vastgestelde gevallen de watertoets toepast op de afgifte van een stedenbouwkundig of planologisch attest kan advies vragen over het al dan niet optreden van een schadelijk effect en de op te leggen voorwaarden om dat effect te voorkomen, te beperken of, indien dit niet mogelijk is, te herstellen of te compenseren aan de door de Vlaamse regering aan te wijzen instantie. Die brengt een gemotiveerd advies uit binnen dertig kalenderdagen na

ontvangst van het dossier. Wordt er al op basis van andere regelgeving advies gevraagd in de loop van de vergunningsprocedure, dan beschikt de door de Vlaamse regering aan te wijzen instantie over dezelfde termijn als de andere adviesverleners.

Als er binnen die termijnen geen advies is verleend, mag aan de adviesvereiste worden voorbijgegaan.

In de door de Vlaamse Regering vastgestelde gevallen moet de vergunningverlenende overheid of de overheid die oordeelt over de afgifte van een stedenbouwkundig of planologisch attest over het al dan niet optreden van een schadelijk effect en de op te leggen voorwaarden om dat effect te voorkomen, te beperken, te herstellen of te compenseren advies vragen aan de door de Vlaamse regering aangewezen instantie.

De Vlaamse regering kan nadere regels vaststellen over de wijze waarop dit advies moet worden aangevraagd en over de integratie ervan in andere adviesprocedures.

§ 4. Voor de vergunningsplichtige activiteit of een plan of programma die zijn onderworpen aan een milieueffectenrapportage geschiedt de analyse en evaluatie van het al dan niet optreden van een schadelijk effect en de op te leggen voorwaarden om dat effect te vermijden, te beperken, te herstellen of te compenseren, in dit rapport.

§ 5. De volgende vergunningen worden in ieder geval onderworpen aan de watertoets :

1° de stedenbouwkundige vergunning als vermeld in artikel 99 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening;

2° de verkavelingsvergunning als vermeld in artikel 101 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening;

3° voor zover als relevant, gelet op het voorwerp van de vergunningsaanvraag, de milieuvergunning als vermeld in artikel 4, § 1, van het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning;

4° de vergunning voor een watervang als vermeld in artikel 80 van het decreet van 21 december 1990 houdende begrotingstechnische bepalingen alsmede bepalingen tot begeleiding van de begroting 1991;

5° de machtiging voor het uitvoeren van buitengewone werken van verbetering, vermeld in artikel 12 van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen;

6° de vergunning, vermeld in het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

De volgende plannen en programma's worden in ieder geval onderworpen aan de watertoets :

1° een ruimtelijk uitvoeringsplan en een algemeen en bijzonder plan van aanleg als vermeld in het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening en het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996;

2° een plan van de nieuwe wegen en afwateringen, landschapsplan en herverkavelingsplan als vermeld in de wet van 22 juli 1970 op de ruilverkaveling van landeigendommen uit kracht van de wet;

3° een inrichtingsplan inzake landinrichting als vermeld in het decreet van 21 december 1988 houdende de oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij;

4° de plannen en programma's, vermeld in artikel 27, § 2, 7°, van dit decreet;

5° waterhuishoudingsplannen van Polders en Wateringen als vermeld in het besluit van de Vlaamse Regering van 18 januari 2002 houdende het toekennen van een gewestbijdrage aan polders, wateringen, verenigingen van wateringen voor het uitvoeren van bepaalde waterhuishoudkundige werken en tot vastlegging van de procedure inzake subsidiëring van deze werken;

6° natuurrichtplannen als vermeld in het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

De Vlaamse Regering kan in aanvulling op het eerste en tweede lid een lijst vaststellen van vergunningen, plannen en programma's die aan de watertoets moeten worden onderworpen. Ze kan ook een lijst vaststellen van subcategorieën van programma's, plannen en vergunningen waarvoor in afwijking van § 5, eerste lid, 1° en 2°, en tweede lid, 1°, geen watertoets is vereist, als die wegens de aard, omvang en locatie ervan geen schadelijk effect kunnen veroorzaken.

Als voor dezelfde activiteit verschillende vergunningen zijn vereist, kan de overheid die beslist over een vergunning voor een activiteit die al het voorwerp heeft uitgemaakt van een andere vergunning die aan de watertoets werd onderworpen, oordelen dat die watertoets volstaat in het kader van de vergunning waarover ze beslist. Voor opeenvolgende programma's, plannen en vergunningen die betrekking hebben op hetzelfde plangebied, kan de overheid die beslist over een programma, plan of vergunning, oordelen dat een eerder uitgevoerde watertoets volstaat.

De Vlaamse regering kan ook algemene richtlijnen uitvaardigen of nadere regels vaststellen aan de hand waarvan wordt vastgesteld of handelingen of activiteiten een schadelijk effect veroorzaken. Ze kan eveneens algemene richtlijnen uitvaardigen of nadere regels vaststellen voor het bepalen van gepaste voorwaarden om het schadelijk effect te vermijden, te beperken, te herstellen of te compenseren.”

Een schadelijk effect wordt gedefinieerd als: “ieder betekenisvol nadelig effect op het milieu dat voortvloeit uit een verandering van de toestand van watersystemen of bestanddelen ervan die wordt teweeggebracht door een menselijke activiteit; die effecten omvatten mede effecten op de gezondheid van de mens en de veiligheid van de vergunde of vergund geachte woningen en bedrijfsgebouwen, gelegen buiten overstromingsgebieden, op het duurzaam gebruik van water door de mens, op de fauna, de flora, de bodem, de lucht, het water, het klimaat, het landschap en het onroerend erfgoed, alsmede de samenhang tussen een of meer van deze elementen.”

3.2 Uitvoeringsbesluit watertoets (20 juli 2006)

De uitvoering van de watertoets wordt geregeld in het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels voor de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstantie en tot vaststelling van nadere regels voor de adviesprocedure bij de watertoets, vermeld in artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid (In werking vanaf 1.11.06).

3.2.1 Toepassing watertoets

Hoofdstuk II van dit besluit legt nadere regels vast voor de toepassing van de watertoets. Artikel 2 luidt:

“Art. 2. § 1. Op de overheid die beslist over een vergunning, [...]die een mogelijk schadelijk effect veroorzaken, rusten overeenkomstig artikel 8, § 1, eerste lid van het decreet de volgende verplichtingen:

1° ze legt alle voorwaarden op in de vergunning [...] om het schadelijke effect te voorkomen of te beperken;

2° als dat niet mogelijk is, legt ze herstelmaatregelen op of, bij vermindering van de infiltratie van hemelwater of verminderde ruimte voor het watersysteem, compensatiemaatregelen;

3° als het schadelijke effect niet kan worden voorkomen, noch beperkt, en ook herstel of compensatie onmogelijk zijn, weigert ze de vergunning [...]

Op de overheid die beslist over een vergunning, [...]die afzonderlijk of in combinatie met een of meer bestaande vergunde activiteiten, [...]een mogelijk schadelijk effect op de kwantitatieve toestand van het grondwater veroorzaken, rusten overeenkomstig artikel 8, § 1, eerste lid van het decreet de volgende verplichtingen:

1° ze legt alle voorwaarden op in de vergunning [...] die ze in het licht van de kenmerken van het watersysteem en de aard en omvang van de vergunningsplichtige activiteit [...] gepast acht om het schadelijke effect op de kwantitatieve toestand van het grondwater te voorkomen;

2° als dat niet mogelijk is, oordeelt zij of de vergunningsplichtige activiteit [...] noodzakelijk is om dwingende redenen van groot maatschappelijk belang;

3° als de vergunningsplichtige activiteit [...] niet noodzakelijk is om dwingende redenen van groot maatschappelijk belang, weigert ze de vergunning [...];

4° als de vergunningsplichtige activiteit of [...] noodzakelijk is om dwingende redenen van groot maatschappelijk belang, legt ze voorwaarden op om het schadelijke effect op de kwantitatieve toestand van het grondwater te beperken, te herstellen of te compenseren.

§2 De op te leggen voorwaarden om het schadelijk effect van een vergunningsplichtige activiteit te voorkomen of te beperken, kunnen betrekking hebben op onder meer:

1° de gebruikte materialen, grond- en hulpstoffen of installaties;

2° de wijze van bouwen of exploiteren;

3° de omvang van de activiteit

§3. De herstelmaatregelen en compensatiemaatregelen zijn in natura. Deze moeten door de initiatiefnemer worden doorgevoerd

Bij een vergunningsplichtige activiteit worden de herstelmaatregelen zodanig opgelegd dat het herstel wordt doorgevoerd zodra dat mogelijk is. De compensatiemaatregelen worden zodanig opgelegd dat ze uiterlijk worden uitgevoerd op het ogenblik waarop de uitvoering van de vergunningsplichtige activiteit waardoor het schadelijke effect wordt veroorzaakt een aanvang neemt.

[...]"

Belangrijk is hier het begrip van de timing. Wanneer bij de aflevering van een vergunning blijkt dat herstel- of compensatiemaatregelen nodig zijn moet dat in dezelfde beslissing terug te vinden zijn. Dat kan enerzijds door specifieke voorwaarden op te leggen waardoor gegarandeerd wordt dat de herstel- en compensatiemaatregelen ten laatste gelijktijdig met de aanvang van de eigenlijke activiteit gerealiseerd zijn (of gerealiseerd zijn ten laatste op het moment dat het schadelijk effect kan optreden). Belangrijk daarbij is dat de voorwaarden moeten kunnen vervuld worden door de uitvoerder van de activiteit. Als bv. blijkt dat om verkaveling te kunnen realiseren of een gebouw op te richten er een extra waterberging moet aangelegd worden, moet er voor gezorgd worden dat de initiatiefnemer ook in staat is om die maatregelen uit te voeren. M.a.w. je kan niet opleggen dat een initiatiefnemer op terreinen van derden compensatiemaatregelen neemt, tenzij er een voorafgaandelijk akkoord van die derde aanwezig is.

3.2.2 De beoordelingsschema's

Behalve de regels vervat in Artikel 2 wordt in Artikel 3 omschreven hoe de besluitvorming moet gebeuren via de toepassing van 7 beoordelingsschema's (weergegeven in de bijlagen I tot VII van het besluit). Om deze beoordelingsschema's eenvoudig te kunnen toepassen werd de internettoepassing

op www.watertoets.be ontwikkeld. Die laat toe de verschillende vragen eenvoudig te beantwoorden. Artikel 3 luidt:

“Art. 3. § 1. Met behoud van de toepassing van de andere reglementaire bepalingen die terzake van toepassing zijn, wordt de watertoets omtrent een vergunningsaanvraag die betrekking heeft op een of meer van de hierna vermelde ingrepen uitgevoerd aan de hand van de hierna opgesomde beoordelingschema’s.

Voorafgaand aan het onderzoek middels deze beoordelingschema’s zal de vergunningverlenende overheid nagaan of er sprake kan zijn van een schadelijk effect zoals bedoeld in art. 3, §2, 17° van het decreet. Wanneer blijkt dat bedoeld schadelijk effect er niet zal zijn, is het advies van de watertoets positief.

Beoordelingschema’s:

1° als de vergunningsaanvraag betrekking heeft op het verkavelen van een stuk grond, het oprichten van een constructie, al dan niet gedeeltelijk of volledig ondergronds, of het aanleggen van een verharding, volgens het beoordelingschema vastgesteld in bijlage I;

2° als de vergunningsaanvraag betrekking heeft op de opslag van, het storten van bodemvreemd materiaal of de wijziging van vegetatie, volgens het beoordelingschema vastgesteld in bijlage II;

3° als de vergunningsaanvraag betrekking heeft op een reliëfwijziging, volgens het beoordelingschema, vastgesteld in bijlage III;

4° als de vergunningsaanvraag betrekking heeft op het aanleggen van een buffer- of infiltratievoorziening voor de opvang van oppervlakte- of hemelwater, volgens het beoordelingschema, vastgesteld in bijlage IV;

5° als de vergunningsaanvraag betrekking heeft op een lozing op een rioleringsstelsel, het oppervlaktewater of het grondwater, volgens het beoordelingschema, vastgesteld in bijlage V;

6° als de vergunningsaanvraag betrekking heeft op een grondwaterwinning, volgens het beoordelingschema, vastgesteld in bijlage VI;

7° als de vergunningsaanvraag betrekking heeft op een wijziging van de bedding en de structuurkwaliteit van de waterloop, volgens het beoordelingschema, vastgesteld in bijlage VII.

Als in de beoordelingschema’s wordt verwezen naar een door de vergunningverlenende overheid te stellen vraag om advies geldt dat als aanbeveling. Zolang er geen waterbeheerplannen zijn vastgesteld of in het in artikel 2, § 1, tweede lid, vermelde geval geldt die verwijzing overeenkomstig artikel 8, § 3, derde lid van het decreet als een verplichting als de overheid twijfelt over het al dan niet optreden van een schadelijk effect en de op te leggen voorwaarden om dat effect te voorkomen, te beperken, te herstellen of te compenseren.

De afvoercoëfficiënten waarnaar de beoordelingschema’s verwijzen, zijn vastgesteld in bijlage VIII.

De kaarten waarnaar de beoordelingschema’s verwijzen als brongegevens zijn vastgesteld in bijlage IX tot XV.

§ 2. Als de gegevens van het aanvraagdossier dat voor de goede toepassing van de watertoets noodzakelijk maken, kan de vergunningverlenende overheid bij het opleggen van de voorwaarden en maatregelen afwijken van de in § 1 vermelde beoordelingschema’s.

§ 3. De overheid die op basis van een of meer van de in § 1 vermelde beoordelingschema’s tot een negatief resultaat komt, beslist over de vergunningsaanvraag overeenkomstig artikel 2.”

Indien uit de beoordelingschema’s blijkt dat de watertoets positief is, kan mits opname van die besluit in de waterparagraaf, de vergunning verleend worden. In de andere gevallen moet advies gevraagd worden aan één of meerdere van de in Hoofdstuk III aangeduide adviesinstanties.

3.2.3 De Waterparagraaf

Behalve de regels vervat in Artikelen 2 en 3 wordt in Artikel 4 omschreven hoe de besluitvorming moet geregeld worden via de opname van een waterparagraaf in de beslissing. Artikel 4 luidt:

“Art. 4. § 1 Met behoud van de toepassing van de andere reglementaire bepalingen die ter zake van toepassing zijn, moet de motivering van de beslissing over een vergunningsaanvraag voor de toepassing van de watertoets een duidelijk aangegeven onderdeel bevatten, de waterparagraaf genoemd, waarbij, eventueel rekening houdend met het wateradvies, een uitspraak wordt gedaan over:

1° de verenigbaarheid van de vergunningsplichtige activiteit met het watersysteem;

2° in voorkomend geval, de voorwaarden en maatregelen om het schadelijk effect dat kan ontstaan als gevolg van de vergunningsplichtige activiteit, te voorkomen, te verminderen, te herstellen, of, in de gevallen van de vermindering van infiltratie van het hemelwater of de vermindering van ruimte voor het watersysteem, te compenseren;

3° een toetsing van de beoordeling van de vergunningsplichtige activiteit en de opgelegde voorwaarden en maatregelen aan de doelstellingen, bepaald in artikel 5 van het decreet.

§ 2. [...]

§ 3. *De bepalingen van § 1 en § 2 zijn niet van toepassing als de vergunning of de goedkeuring van het plan of programma al wordt geweigerd op andere gronden.”*

3.2.4 Adviesinstanties

In Artikel 5. § 1. van hoofdstuk III worden de verschillende adviesinstanties aangeduid. De regeling in de praktijk is in bijlage opgenomen.

Let wel, er moet enkel advies gevraagd worden indien uit de beoordelingsschema's (of de internettoepassing) blijkt dat er mogelijk schadelijk effect kan optreden.

In Artikel 5. § 2. wordt de mogelijkheid gegeven aan de in § 1. vastgestelde adviesinstanties om subadvies te vragen. De tekst van § 2. luidt:

“§ 2. Binnen de haar toegekende adviestermijn kan de overeenkomstig § 1 aangewezen adviesinstantie adviezen innemen van andere bij het waterbeleid betrokken diensten en agentschappen, besturen en alle andere publiekrechtelijke en privaatrechtelijke rechtspersonen die belast zijn met taken van openbaar nut. De adviesinstantie voegt bij haar vraag om subadvies een afschrift van de relevante stukken van het aanvraagdossier. Die verlenen advies binnen een termijn van vijftien kalenderdagen na ontvangst van de vraag om subadvies.

De overeenkomstig § 1 aangewezen adviesinstantie dient in ieder geval een subadvies te vragen aan de bevoegde exploitant van de grondwaterwinning zoals bedoeld in artikel 5 van het decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake het grondwaterbeheer indien de vergunningsaanvraag betrekking heeft op een ingreep die plaatsvindt binnen een afgebakende beschermingszone type I of type II zoals bedoeld in artikel 20 van het besluit van 27 maart 1985 houdende nadere regelen voor de afbakening van waterwingebieden en beschermingszones. Als er binnen de termijn van vijftien kalenderdagen geen advies is verleend, mag aan de adviesvereiste worden voorbijgegaan.”

Het is de verantwoordelijkheid van de adviesinstanties om te bepalen of er al dan niet subadvies nodig is, met uitzondering van de beschermingszones I en II rond de waterwingebieden, waar subadvies van de exploitant verplicht is.

Artikel 6 regelt de procedure voor de adviesvraag. De tekst van Artikel 6 luidt:

“Art. 6. § 1. Tenzij het anders bepaald is in de toepasselijke reglementering, draagt de overheid die om een wateradvies vraagt er zorg voor dat een exemplaar van het volledige vergunningsaanvraagdossier of een afschrift ervan onverwijld met een aangetekende brief, door afgifte tegen ontvangstbewijs of door verzending op elektronische wijze wordt bezorgd aan de overeenkomstig artikel 5, § 1, aangewezen adviesinstantie.

In voorkomend geval wordt het verzoek om advies nader gespecificeerd door de in het eerste lid vermelde overheid.

§ 2. De ministers bevoegd voor het waterbeleid en de ruimtelijke ordening kunnen gezamenlijk het model van de adviesaanvraag vaststellen.”

Concreet moet er voor elk wateradvies dus een integrale versie van het vergunningsaanvraagdossier aan de adviesverlenende instantie(s) bezorgd worden. Op dit moment is er nog geen model van adviesaanvraag vastgesteld.

De adviesvraag dient zo snel mogelijk na het ontvangen van de vergunningsaanvraag doorgestuurd te worden naar de adviesverlenende instanties zodat die tijdig (dit is 30 dagen of de termijn bepaald voor het afleveren van de vergunning) een wateradvies kan uitbrengen.

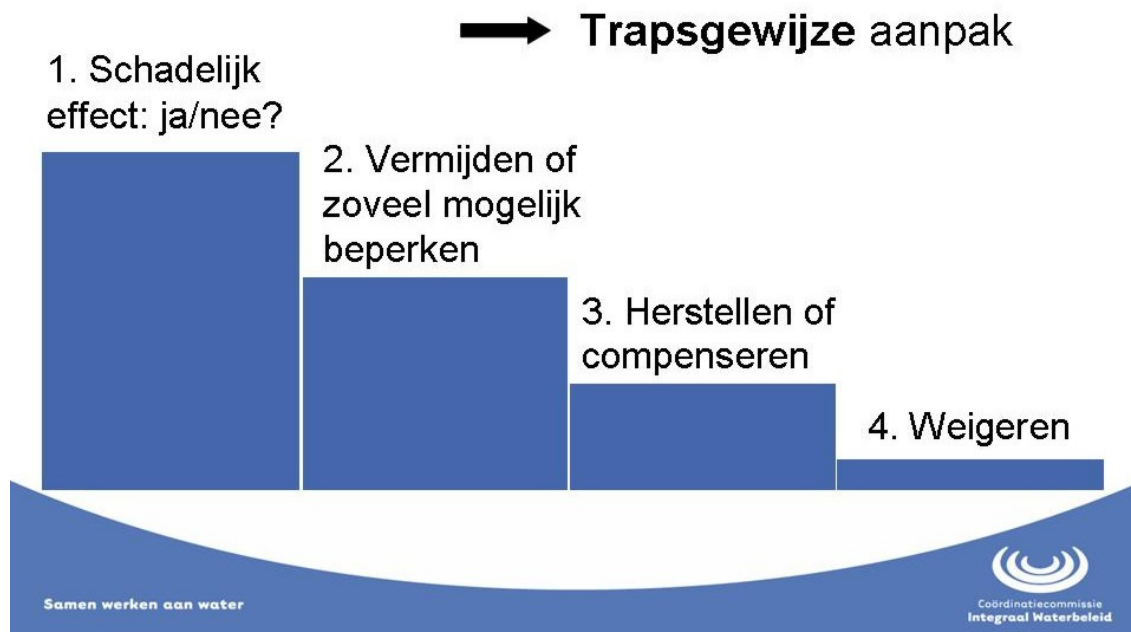
Artikel 8 legt de verplichting op de adviesverlenende instanties binnen de 10 kalenderdagen in kennis te stellen van de beslissing. Artikel 8 luidt als volgt:

“Art. 8. Tenzij het anders bepaald is in de toepasselijke reglementering, bezorgt de overheid die om een wateradvies heeft verzocht binnen tien kalenderdagen nadat ze een beslissing heeft genomen een afschrift van de beslissing aan de adviesinstantie die een wateradvies heeft uitgebracht.”

4 Toepassing van de watertoets bij vergunningen

4.1 Principe

De watertoets wordt uitgevoerd volgens een trapsgewijze aanpak (zie fig.)

4.2 Stap 1: ga na of er wel of geen watertoets moet uitgevoerd worden

Ga na of een watertoets moet uitgevoerd worden. In principe moet je dat altijd doen voor de vergunningsplichtige activiteiten zoals bepaald in art. 99 § 1 van het DRO en voor verkavelingsvergunningen (art. 102 van het DRO). Je moet evenwel geen watertoets uitvoeren als je de vergunning kan weigeren op andere gronden. Je moet in dat geval in de beslissing over de vergunningsaanvraag geen waterparagraaf toevoegen (BVR watertoets, Art. 4 §3).

4.3 Stap 2: “Toets van gezond verstand”

Is er een potentieel schadelijk effect op het watersysteem ?

Nee → watertoets positief

Voorbeelden: het bijbouwen van een verdieping op een bestaand gebouw, het plaatsen van een schotelantenne op een dak, het wijzigen van vensteropeningen, ...

Waterparagraaf: *Het voorliggende project heeft geen enkele invloed op het watersysteem, zodat in alle redelijkheid dient geoordeeld te worden dat er geen schadelijk effect wordt veroorzaakt. Er dienen dan ook geen voorwaarden of maatregelen te worden opgelegd. Het ontwerp is verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid.*

Ja → stap 3

4.4 Stap 3: Beoordelingsschema's per situatie

In deze stap moet je gebruik maken van de verschillende beoordelingsschema's in bijlage I tot VII van het besluit of de internettoepassing (zie bijlage 1 van deze nota). De internettoepassing is handiger in gebruik omdat na ingave van de locatiegegevens de ligging in de verschillende kaarten automatisch kan nagekeken worden.

Indien zich verschillende situaties voordoen bij een vergunningsaanvraag moeten deze uiteraard allemaal positief zijn vooraleer men van een totale positieve watertoets kan spreken.

De beoordelingsschema's maken gebruik van kaarten (overstromingsgebieden, infiltratiemogelijkheden, grondwaterkwetsbaarheid, ...) en constanten (afvoercoëfficiënten) vastgelegd in de bijlagen VIII tot en met XV. Dit materiaal is in de vorm van een internettoepassing en een geo-loket publiek beschikbaar op de website www.watertoets.be.

Formuleringen in geval op basis van de beoordelingsschema's de watertoets positief blijkt:

Situatie 1: geen overstromingsgebied én toename horizontale dakoppervlakte + waterdoorlatende verharding en eventueel ondergrondse constructie < 0,1 ha → watertoets positief

als het internetinstrument gebruikt is:

Waterparagraaf: *Het voorliggende bouwproject heeft geen omvangrijke oppervlakte en ligt niet in een recent overstroomd gebied of een risicozone voor overstromingen, zodat in alle redelijkheid dient geoordeeld te worden dat het schadelijk effect beperkt is. Enkel wordt door de toename van de verharde oppervlakte de infiltratie van het hemelwater in de bodem plaatselijk beperkt. Voor het betrokken project werd het watertoetsinstrument op internet doorlopen. De resultaten worden als bijlage toegevoegd. Daaruit volgt dat een positieve uitspraak mogelijk is indien de gewestelijke/provinciale/gemeentelijke stedenbouwkundige verordening hemelwater wordt nageleefd. Het ontwerp voorziet in (voorbeeld: de plaatsing van een hemelwaterput van 10.000 liter) zodat aan de verordening voldaan wordt. Onder deze voorwaarden is het ontwerp verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid;*

als het papieren instrument gebruikt is:

Waterparagraaf: Het voorliggende bouwproject heeft geen omvangrijke oppervlakte en ligt niet in een recent overstroomd gebied of een risicozone voor overstromingen, zodat in alle redelijkheid dient geoordeeld te worden dat het schadelijk effect beperkt is. Enkel wordt door de toename van de verharde oppervlakte de infiltratie van het hemelwater in de bodem plaatselijk beperkt. Voor het betrokken project werd de watertoets uitgevoerd volgens de richtlijnen van het uitvoeringsbesluit van 20 juli 2006. Daaruit volgt dat een positieve uitspraak mogelijk is indien de gewestelijke/provinciale/gemeentelijke stedenbouwkundige verordening hemelwater wordt nageleefd. Het ontwerp voorziet in (voorbeeld: de plaatsing van een hemelwaterput van 10.000 liter) zodat aan de verordening voldaan wordt. Onder deze voorwaarden is het ontwerp verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid;

+ Ondergrondse constructies

Waterparagraaf: Het voorliggende (bouw)project heeft geen omvangrijke oppervlakte en ligt niet in een recent overstroomd gebied of een overstromingsgebied. De ondergrondse constructie heeft beperkte dimensies en geeft geen aanleiding tot een verminderde infiltratie in de bodem, zodat in alle redelijkheid dient geoordeeld te worden dat het schadelijk effect beperkt is. Voor het betrokken project werd de watertoets uitgevoerd volgens de richtlijnen van het uitvoeringsbesluit van 20 juli 2006. Daaruit volgt dat een positieve uitspraak mogelijk is indien de gewestelijke/provinciale/gemeentelijke stedenbouwkundige verordening hemelwater wordt nageleefd. Het ontwerp voorziet in (voorbeeld: de plaatsing van een hemelwaterput van 10.000 liter) zodat aan de verordening voldaan wordt. Onder deze voorwaarden is het ontwerp verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid;

Situatie 2: storten of opslaan niet in overstromingsgebied én geen ingedeelde ingreep → watertoets positief

Waterparagraaf: Het voorliggende project bevindt zich niet in overstromingsgebied en is geen ingedeelde ingreep, zodat in alle redelijkheid kan geoordeeld worden dat er geen schadelijk effect op het watersysteem optreedt. Er dienen dan ook geen voorwaarden of maatregelen te worden opgelegd. Het ontwerp is verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid.

Vegetatiewijziging niet in winterbedding waterloop én van braakland of akkers naar akkers of weiland → watertoets positief

Waterparagraaf: Het voorliggende project bevindt zich niet in de winterbedding van een waterloop en verhoogt de infiltratiecapaciteit van de onderliggende bodem, zodat in alle redelijkheid kan geoordeeld worden dat er geen schadelijk effect op het watersysteem optreedt. Er dienen dan ook geen voorwaarden of maatregelen te worden opgelegd. Het ontwerp is verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid.

→ in alle andere gevallen: doorloop beoordelingsschema's uit bijlage II

Waterparagraaf: *Het voorliggende project bevindt zich niet in de winterbedding van een waterloop en zorgt niet voor een significante aanvullende afvoer (gezien de geringe oppervlakte), zodat in alle redelijkheid kan geoordeeld worden dat het schadelijk effect op het watersysteem beperkt is. Er dienen dan ook geen voorwaarden of maatregelen te worden opgelegd. Het ontwerp is verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid.*

Waterparagraaf: *Het voorliggende project bevindt zich niet in de winterbedding van een waterloop en zorgt niet voor een significante verminderde infiltratie, zodat in alle redelijkheid kan geoordeeld worden dat het schadelijk effect op het watersysteem beperkt is. Er dienen dan ook geen voorwaarden of maatregelen te worden opgelegd. Het ontwerp is verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid.*

Situatie 3: beoordelingsschema's bijlage III

Waterparagraaf: *Het voorliggende project bevindt zich niet in overstromingsgebied. De reliëfwijziging doet zich voor in erosiegevoelig gebied, maar op een beperkte oppervlakte en is geen ingedeelde ingreep, zodat in alle redelijkheid kan geoordeeld worden dat het schadelijk effect op het watersysteem beperkt is. Er dienen dan ook geen voorwaarden of maatregelen te worden opgelegd. Het ontwerp is verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid.*

Waterparagraaf: *Het voorliggende project bevindt zich noch in overstromingsgebied noch in erosiegevoelig gebied. De reliëfwijziging veroorzaakt geen significante aanvullende afvoer en is geen ingedeelde ingreep, zodat in alle redelijkheid kan geoordeeld worden dat het schadelijk effect op het watersysteem beperkt is. Er dienen dan ook geen voorwaarden of maatregelen te worden opgelegd. Het ontwerp is verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid.*

Situatie 4: buffer of infiltratievoorziening niet in overstromingsgebied en geen ingedeelde ingreep → watertoets positief

Beoordelingsschema's bijlage IV

Waterparagraaf: *Het voorliggende project voor een buffer- of infiltratievoorziening ligt niet in overstromingsgebied en is geen ingedeelde ingreep, zodat in alle redelijkheid kan geoordeeld worden dat er geen schadelijk effect op het watersysteem optreedt. Er dienen dan ook geen voorwaarden of maatregelen te worden opgelegd. Het ontwerp is verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid.*

Situatie 5: lozing geen ingedeelde ingreep → watertoets positief

Beoordelingsschema's bijlage V

Waterparagraaf: *Het voorliggende project voor lozing op het rioleringsstelsel/oppervlaktewater/grondwater is geen ingedeelde ingreep, zodat in alle redelijkheid kan geoordeeld worden dat er geen schadelijk effect op het watersysteem*

optreedt. Er dienen dan ook geen voorwaarden of maatregelen te worden opgelegd. Het ontwerp is verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid.

Situatie 6: grondwaterwinning geen ingedeelde ingreep → watertoets positief

Beoordelingsschema's bijlage VI

Waterparagraaf: *Het voorliggende project voor lozing grondwaterwinning is geen ingedeelde ingreep, zodat in alle redelijkheid kan geoordeeld worden dat er geen schadelijk effect op het watersysteem optreedt. Er dienen dan ook geen voorwaarden of maatregelen te worden opgelegd. Het ontwerp is verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid.*

Situatie 7: raadpleeg steeds de beoordelingsschema's bijlage VII

Waterparagraaf: *Het voorliggende project veroorzaakt geen vismigratieknelpunt/ houdt geen vismigratieknelpunt in stand en beperkt de migratie van fauna op de oever niet, zodat in alle redelijkheid kan geoordeeld worden dat er geen schadelijk effect op het watersysteem optreedt. Er dienen dan ook geen voorwaarden of maatregelen te worden opgelegd. Het ontwerp is verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid.*

Waterparagraaf: *Het voorliggende project betreft een inbuizing of overwelving van een niet-geklasseerde waterloop die voldoet aan de eisen tot beperking van het schadelijk effect, zodat in alle redelijkheid kan geoordeeld worden dat het schadelijk effect op het watersysteem beperkt is. Er dienen dan ook geen voorwaarden of maatregelen te worden opgelegd. Het ontwerp is verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid.*

Waterparagraaf: *Het voorliggende project betreft gewijzigd afvoergedrag van een niet-geklasseerde waterloop die de waterafvoer afkomstig van stroomopwaarts gelegen percelen op geen enkele manier verhindert, zodat in alle redelijkheid kan geoordeeld worden dat het schadelijk effect op het watersysteem beperkt is. Er dienen dan ook geen voorwaarden of maatregelen te worden opgelegd. Het ontwerp is verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid.*

Indien uit de beoordelingsschema's blijkt dat de watertoets niet direct positief is → stap 4

4.5 Stap 4: Aanvragen van advies:

Decreet Integraal Waterbeleid, Art. 8 § 3: de adviesinstantie brengt een gemotiveerd advies uit binnen dertig kalenderdagen na ontvangst van het dossier. Wordt er al op basis van andere regelgeving advies gevraagd in de loop van de vergunningsprocedure, dan beschikt de adviesinstantie over dezelfde termijn als de andere adviesverleners.

Als binnen die adviestermijnen geen advies is verleend mag aan de adviesvereiste worden voorbijgegaan.

Aan welke adviesverleners advies moet gevraagd worden en hoe dat moet gebeuren vind je terug in paragraaf 3.2.4 Adviesinstanties op pag. 7 van deze nota.

4.6 Stap 5: Waterparagraaf

Artikel 4 van het besluit stelt dat voor elke vergunningsaanvraag onderhevig aan de watertoets (met of zonder advies) een **waterparagraaf** opgesteld moet worden.

Uit de antwoorden op de adviezen van de MINA-raad en de SERV kan echter opgemaakt worden dat de waterparagraaf enkel moet uitgevoerd worden indien uit de ‘toets van het gezond verstand’ blijkt dat er een mogelijk schadelijk effect zou optreden:

“ De watertoets en de daaraan verbonden verplichting van een uitgebreide waterparagraaf in de vergunning is slechts van toepassing indien de overheid die voor de vergunning moet beslissen, vaststelt dat er een schadelijk effect wordt veroorzaakt. Wordt geen dergelijk effect veroorzaakt, dan vervalt de verplichting tot het opnemen van een uitgebreide waterparagraaf. In dat geval kan de overheid volstaan met een korte standaardformulering dat de aanvraag geen schadelijke effect veroorzaakt. Dit is de logica zelf, die overigens volgt uit de trapsgewijze toepassing van de watertoets die is verwoord in artikel 2 van het voorontwerp van besluit. “

Volgens deze interpretatie volstaan de bovenstaande voorgestelde formuleringen uit stap 3 bij positieve watertoets.

De waterparagraaf doet uitspraak over:

- 1° de verenigbaarheid van de vergunningsplichtige activiteit met het watersysteem;
- 2° in voorkomend geval, de voorwaarden en maatregelen om het schadelijk effect dat kan ontstaan als gevolg van de vergunningsplichtige activiteit, te voorkomen, te verminderen, te herstellen, of, in de gevallen van de vermindering van infiltratie van het hemelwater of de vermindering van de ruimte voor het watersysteem, te compenseren;
- 3° een toetsing van de beoordeling van de vergunningsplichtige activiteit en de opgelegde voorwaarden en maatregelen aan de doelstellingen en beginselen bepaald in artikel 5 en 6 van het decreet IWB¹.

---

¹ Artikel 5 decreet IWB: doelstellingen:

- 1° de bescherming, de verbetering of het herstel van oppervlaktewater- en grondwaterlichamen op zo'n wijze dat tegen uiterlijk 22 december 2015 een goede toestand van de watersystemen wordt bereikt;
- 2° het voorkomen en verminderen van de verontreiniging van oppervlaktewater en grondwater;
- 3° het duurzaam beheer van de voorraden aan oppervlakte- en grondwater;
- 4° het voorkomen van de verdere achteruitgang van aquatische ecosystemen, van rechtstreeks van waterlichamen afhankelijke terrestrische ecosystemen en van waterrijke gebieden;
- 5° het verbeteren en het herstellen van aquatische ecosystemen en van rechtstreeks van waterlichamen afhankelijke terrestrische ecosystemen;
- 6° het beheer van hemelwater en oppervlaktewater zo organiseren dat:
  - a) het hemelwater zoveel mogelijk verdampt of nuttig wordt aangewend of geïnfiltreerd, en dat het overtollig hemelwater en effluentwater gescheiden van het afvalwater en bij voorkeur op een vertraagde wijze via het oppervlaktewaternet wordt afgevoerd;
  - b) verdroging wordt voorkomen, beperkt of ongedaan gemaakt;
  - c) zoveel mogelijk ruimte wordt geboden aan water, met behoud en herstel van de watergebonden functies van de oeverzones en overstromingsgebieden;
  - d) de risico's op overstromingen die de veiligheid aantasten van de vergunde of vergund geachte woningen en bedrijfsgebouwen, gelegen buiten overstromingsgebieden, worden teruggedrongen;
- 7° het terugdringen van landerosie en van de aanvoer van sedimenten naar de oppervlaktewaterlichamen, en van het door menselijk ingrijpen veroorzaakt transport en de afzetting van slib en sediment in het oppervlaktewaterlichaam;
- 8° het beheer en het ontwikkelen van waterwegen met het oog op de bevordering van een milieuvriendelijker transportmodus van personen en goederen via de waterwegen en het realiseren van de intermodaliteit met de andere vervoersmodi en het bevorderen van de internationale verbindingfunctie ervan;
- 9° de integrale afweging van de diverse functies binnen een watersysteem, evenals het onderling verband tussen de verschillende functies van het watersysteem;

(Voetnoot gaat verder op de volgende pagina)

Het is de taak van de vergunningverlener om de waterparagraaf toe te voegen, uiteraard kan hij zich hierbij, in voorkomend geval, het best baseren op het advies van de waterbeheerder.

Discussiepunt is dit derde punt van de waterparagraaf vermits een nauwe interpretatie hiervan in theorie aanleiding zou geven tot een MER. Wat wellicht niet de bedoeling kan/mag zijn.

Voor de formulering van de waterparagraaf zijn in paragraaf 4.3 Stap 2: “Toets van gezond verstand” op pag. 9 en in paragraaf 4.4 Stap 3: Beoordelingsschema’s per situatie op pag. 9 van deze nota voorbeelden opgenomen. Zorg ervoor dat je voor elke beoordeling de gepaste formulering toevoegt aan de waterparagraaf.

4.7 Stap 6: In kennis stellen van de adviesverleners

Binnen de 10 kalenderdagen na het nemen van de beslissing over de vergunning dien je de adviesverleners in kennis te stellen van deze beslissing.

---

¹⁰ het bevorderen van de betrokkenheid van de mens met het watersysteem, waaronder de verhoging van de belevingswaarde in stedelijk gebied en vormen van zachte recreatie.

Artikel 6 decreet IWB: beginselen: het standstillbeginsel; het preventiebeginsel; het bronbeginsel; het voorzorgsbeginsel; het “de vervuiler betaalt”-beginsel; het kostenterugwinningsbeginsel; het herstelbeginsel; het participatiebeginsel; het beginsel van hoog beschermingsniveau; het beginsel dat het watersysteem een van de ordenende principes is in de ruimtelijke ordening en het beginsel van de evaluatie ex ante.

Bijlage 1: Beoordelingsschema's watertoets

Nr	Situatie	Bijlage	Beoordelingsschema's
1	Het verkavelen van een stuk grond, het oprichten van een gebouw, al dan niet met ondergrondse constructie, of het aanleggen van een verharding	I	<ul style="list-style-type: none"> • Gewijzigd overstromingsregime • Gewijzigde afstromingshoeveelheid • Gewijzigde infiltratie naar het grondwater • Gewijzigd grondwaterstromingspatroon
2	De opslag van, het storten van bodemvreemd materiaal of de wijziging van vegetatie	II	<ul style="list-style-type: none"> • Opslag en storten van bodemvreemd materiaal • Wijziging van vegetatie
3	Een reliëfwijziging	III	<ul style="list-style-type: none"> • Reliëfwijziging
4	Het aanleggen van buffer- of infiltratievoorzieningen voor de opvang van oppervlakte- of hemelwater	IV	<ul style="list-style-type: none"> • Buffering en infiltratie van oppervlakte- en hemelwater
5	Een lozing op een rioleringsstelsel, het oppervlaktewater of het grondwater	V	<ul style="list-style-type: none"> • Wijziging van het aantal puntbronnen
6	Een grondwaterwinning	VI	<ul style="list-style-type: none"> • Wijziging van de grondwaterwinning
7	Een wijziging van de bedding en de structuurkwaliteit van de waterloop	VII	<ul style="list-style-type: none"> • Toename en bestendiging van knelpunten voor vismigratie in de waterloop • Migratiebelemmering voor fauna op de oever • Gewijzigd afvoergedrag van de waterloop

Bijlage 2: Adviesinstanties

Adviesinstantie	Wanneer advies vragen
VMM Afdeling water	<ul style="list-style-type: none"> • Schadelijk effect op de toestand van het grondwater; • In of in de nabijheid van een onbevaarbare waterloop van 1ste categorie; dan wel het oppervlaktewater in kwestie in die waterloop wordt verzameld; • Als de vergunningsaanvraag uitgaan van de provincie;
Provincie (dienst waterbeleid)	<ul style="list-style-type: none"> • In of in de nabijheid van een onbevaarbare waterloop van 2de categorie; dan wel het oppervlaktewater in kwestie in die waterloop wordt verzameld; • Als de vergunningsaanvraag uitgaat van de gemeente of een Polder of Watering
Gemeente (dienst waterbeleid)	<ul style="list-style-type: none"> • In of in de nabijheid van een onbevaarbare waterloop van 3de categorie; dan wel het oppervlaktewater in kwestie in die waterloop wordt verzameld;
Polder of Watering	<ul style="list-style-type: none"> • In of in de nabijheid van een onbevaarbare waterloop van 2de of 3de categorie; dan wel het oppervlaktewater in kwestie in die waterloop wordt verzameld binnen hun werkingsgebied;
MOW of, in voorkomend geval, Waterwegen en Zeekanaal, De Scheepvaart of een Havenbedrijf	<ul style="list-style-type: none"> • in of in de nabijheid van een waterweg die onder hun respectievelijke beheer valt, dan wel het oppervlaktewater in kwestie in die waterweg wordt verzameld;
Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid	<ul style="list-style-type: none"> • als de vergunningsaanvraag uitgaat van een ruilverkavelingscomité gedurende de termijn als bedoeld in artikel 25, § 2 van de wet van 22 juli 1970 op de ruilverkaveling van landeigendommen uit kracht van de wet waarbij de bepalingen van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen niet van toepassing zijn in het ruilverkavelingsblok in kwestie; • Dit geldt ook voor het ruilverkavelingscomité in het geval als bedoeld in artikel 38, § 2 van de Wet van 12 juli 1976 houdende bijzondere maatregelen inzake ruilverkaveling van landeigendommen uit kracht van de wet bij de uitvoering van grote infrastructuurwerken, en voor het provinciaal comité voor ruilverkaveling in der minne in het geval als bedoeld in artikel 46, § 2 van de Wet van 10 januari 1978 houdende bijzondere maatregelen inzake ruilverkaveling van landeigendommen in der minne; • als de vergunningsaanvraag uitgaat van de Vlaamse Milieumaatschappij, MOW, Waterwegen en Zeekanaal, De Scheepvaart of een Havenbedrijf;